

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Τριώδιο λέγεται τὸ λειτουργικὸ βιβλίον [δηλ. βιβλίον πὸν διαβάζεται στὴν ἐκκλησία κατὰ τὶς διάφορες ἀκολουθίες] πὸν περιέχει ὑμνολογικὸ ὑλικὸ κυρίως τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρθροῦ καὶ χρησιμοποιεῖται μαζί μὲ τὸ Μηναιὸ καὶ τὴν Παρακλητικὴ στὶς Ἱερές Ἀκολουθίες τῆς περιόδου ἀπὸ Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου μέχρι τὸ Μεγάλον Σάββατον.

Ὄνομάζεται Τριώδιον, γιατί στὶς Ἱερές ἀκολουθίες τοῦ ὁρθροῦ, ὅχι τῶν Κυριακῶν ἀλλὰ τῶν ἄλλων ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδας, οἱ Κανόνες ἀντὶ νὰ ἔχουν ἑννέα ᾠδές, ὅπως εἶναι ἡ γνωστὴ καὶ συνήθης μορφή τους, ἔχουν τρεῖς ᾠδές (=Τριώδιον), οἱ ὁποῖες εἶναι σταθερὰ στὴν Η' καὶ τὴν Θ' ᾠδὴ καὶ διαδοχικὰ μία ἀπὸ τὶς πέντε πρῶτες [Κανόνας: σπουδαῖο μουσικὸ καὶ ποιητικὸ εἶδος τοῦ Βυζαντίου, στὸ ὁποῖο εἶναι γραμμένα τὰ περισσότερα μουσικὰ μέρη πὸν ψάλλονται στὴν ἐκκλησία, κατὰ τὸν Ὁρθρον. Ποιητὲς κανόνων ἦταν καὶ μεγάλοι ἅγιοι, ὅπως οἱ ἅγιοι Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κοσμάς ὁ Μελωδός, Ἀνδρέας Κρήτης, Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος κ.ἄ., ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ σύγχρονοι ὑμνογράφοι, ὅπως ὁ Γέροντας Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης (δηλ. ἀπὸ τὴ "Μικρὰ Ἁγία Ἄννα" τοῦ Ἁγίου Ὁρους) κ.ἄ.].

Ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου ἔχει σκοπὸ νὰ μᾶς προετοιμάσει μὲ νηστεία, προσευχὴ καὶ μετάνοια, γιὰ νὰ ὑποδεχθοῦμε τὰ Ἁγία Πάθη τοῦ Κυρίου μας καὶ τὴν ἑνδοξὴ Ἀνάστασή Του. Τὸ Πάσχα μας ἀποτελεῖ τὸ διαρκὲς πέρασμά μας, τὴν εἴσοδό μας στὴν «καινὴ ζωὴ τῆς Βασιλείας». Γιὰ νὰ βιωθεῖ μὲ περισσότερη ἐσωτερικότητα ἢ «ἐορτὴ τῶν ἐορτῶν», εἶναι ἀπαραίτητη ἡ κατάλληλη ἐσωτερικὴ προετοιμασία. Αὐτὴ τὴν διασφαλίζει ἡ εὐλογημένη περίοδος τοῦ Τριωδίου.

Ἡ κατανυκτικὴ περίοδος τοῦ Τριωδίου, πὸν μέσα στοὺς κόλπους τῆς περιλαμβάνει τὴ Μεγάλῃ Σαρακοστή, ἀποτελεῖ γιὰ ὅλους τοὺς πιστοὺς μοναδικὴ εὐκαιρία καὶ δυνατότητα γιὰ πορεία μετάνοιας. Τὴν πνευματικὴ πορεία μας τὴν χαρακτηρίζει ἡ μετάνοια πὸν πρέπει νὰ εἶναι συνεχής. Βέβαια, στὴν περίοδο τῆς Μεγάλῃ Σαρακοστῆς χρειάζεται νὰ εἶναι πιὸ ἔντονη μία καὶ αὐτὴ μᾶς ὁδηγεῖ στὸν ἐορτασμὸ τοῦ Σταυρο-Ἀναστάσιμου Πάσχα. Νὰ καθαρίσουμε δηλαδὴ τὴν ὑπαρξή μας ἀπὸ κάθε «μολυσμὸν σαρκὸς καὶ πνεύματος» καὶ νὰ δεχθοῦμε τὸν Χριστὸ στὴν ζωὴ μας.

Ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου εἶναι μία μικρογραφία τῆς ὅλης πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τό νά παρακολουθεῖ, κανείς τά νοήματα τῶν ὕμνων τῶν ἡμερῶν εἶναι ἀρκετό, γιά νά δεῖ τήν πορεία τοῦ ἀγῶνα πού ὁ ἄνθρωπος ἔχει κάνει μπροστά του. Ἀρχίζοντας ἀπό τή βάση τῆς πνευματικῆς ζωῆς μέχρι τό τέλος, πού εἶναι ὁ ἀγιασμός καί ἡ θέωση τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι μία πολύ πλούσια πνευματική περίοδος τό Τριώδιο, πού λόγω τῶν ιδιαίτερων συνθηκῶν τοῦ κάθε ἀνθρώπου πλέον, ζώντας μέσα στίς ποικίλες ὑποχρεώσεις πού ἔχει ὁ καθένας δέν εἶναι εὐκόλο ἀπόλυτα νά παρακολουθεῖ κανείς ὅλες τίς πνευματικές εὐκαιρίες πού μᾶς δίνει ἡ περίοδος αὐτή.

Ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου καλύπτει:

- α. Τίς τρεῖς ἐβδομάδες πρὶν ἀπό τή Μεγάλη Τεσσαρακοστή (22 ἡμέρες).
- β. Τή Μεγάλη Τεσσαρακοστή (40 ἡμέρες, ἀπό τήν Καθαρά Δευτέρα μέχρι τήν Παρασκευή πρὶν ἀπό τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου).
- γ. Τίς δύο ἡμέρες Σάββατο τοῦ Λαζάρου καί Κυριακή τῶν Βαΐων (συνδυετικές ἡμέρες τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς μὲ τή Μεγάλη Ἑβδομάδα).
- δ. Τή Μεγάλη Ἑβδομάδα (6 ἡμέρες).

Ἡ πορεία τοῦ Τριωδίου χωρίζεται σέ τρεῖς περιόδους. Ἡ μία πρὶν τήν ἑναρξή τῶν νηστειῶν, ἡ ἄλλη εἶναι ἡ περίοδος τῶν ἀγίων νηστειῶν καί μετὰ ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα τῶν Ἁγίων Παθῶν τοῦ Κυρίου καί τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ περίοδος πρὶν τή νηστεία εἶναι μία προπαρασκευαστική περίοδος, ἡ ὁποία μᾶς δείχνει πῶς μπορούμε ν' ἀγωνιστοῦμε καί ποιός εἶναι ὁ πραγματικός τρόπος πού μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά μπεῖ μέσα σ' αὐτό τόν πνευματικό ἀγῶνα. Ἡ βάση ὅλης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς δέν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ τό φρόνημα τῆς μετάνοιας. Ἡ μετάνοια γεννᾶται ἀπό τήν ταπείνωση.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Οἱ τρεῖς πρῶτες ἐβδομάδες λέγονται στήν ἐκκλησιαστική γλῶσσα «**προφωνήσιμοι**» διότι προαναφωνοῦν τοὺς ἀγῶνες πού ἔχουμε νά κάνουμε ἐναντίον τῶν παθῶν καί τῶν δαιμόνων κατὰ τήν διάρκεια τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς.

Ἡ Κυριακή τοῦ Τελώνου καί τοῦ Φαρισαίου

Τὴν Κυριακὴ αὐτὴ διαβάζεται ἡ ὁμώνυμη παραβολὴ στὴν ὁποία διακρίνουμε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπερήφανης προσευχῆς τοῦ «δικαίου» Φαρισαίου ποὺ τελικὰ δὲν εἰσακούστηκε καὶ τῆς ταπεινῆς προσευχῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ Τελώνου, τοῦ ὁποίου (ἢ προσευχή) ἀνέβει στὸν οὐρανὸ ὡς θυμίαμα καὶ εἰσακούστηκε.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ Ἐκκλησία μᾶς βοηθᾶ νὰ συνειδητοποιήσουμε τὴν ἀνάγκη προσεγγίσεως τῆς ὑψοποιοῦ ταπεινώσεως, τὴν ὁποία κάθε χριστιανὸς πρέπει νὰ ἐπιδιώκει μέσα στὴν περίοδο τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς καὶ κατ' ἐπέκταση στὴ ζωὴ του.

Ὁ ταπεινὸς ἄνθρωπος δὲν κινδυνεύει νὰ πέσει. «**Ὁ ὑποκάτω πάντων ὢν, ποῦ πεσεῖται;**» λέγουν οἱ Πατέρες. Δηλ. αὐτὸς ποὺ τοποθετεῖ καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν του κάτω – κάτω, χαμηλότερα ἀπ' ὅλους, ποῦ θὰ πέσει; Καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἔλεγε: «Εἶδα ὅλες τὶς παγίδες τοῦ ἐχθροῦ νὰ ἔχουν ἀπλωθεῖ πάνω στὴ γῆ καὶ εἶπα λυπημένος: Ποιὸς ἄραγε μπορεῖ νὰ τὶς ἀποφύγει; Καὶ ἄκουσα φωνὴ ποὺ ἔλεγε: Ἡ ταπεινοφροσύνη!».

Ἡ Ἐκκλησία μας θέλοντας νὰ μᾶς διδάξει τὴν ταπείνωση τοῦ Τελώνη καὶ νὰ μᾶς προφυλάξει ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνεια τοῦ Φαρισαίου, μᾶς καλεῖ νὰ ψάλλουμε: «**Φαρισαίου φύγωμεν ὑψηγορίαν, καὶ τελώνου μάθωμεν τὸ ταπεινόν, ἐν στεναγμοῖς πρὸς τὸν Σωτῆρα.**».

Τὴν Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ὁ Κύριος ξεκάθαρα μας δείχνει ἕναν ἄνθρωπο γεμάτο ἁμαρτία, τελείως ἀνήθικο, ὁ ὁποῖος ἐνώπιόν του Θεοῦ δικαιώνεται. Ταυτόχρονα μας δείχνει καὶ ἕναν ἠθικὸ ἄνθρωπο, εὐσεβῆ καὶ «θρησκο», ὁ ὁποῖος τηρεῖ ὅλες τὶς διατάξεις τοῦ νόμου, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ δικαιωθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ κατακρίνεται, γιατί δὲν βρῆκε τὸ κλειδί μὲ τὸ ὁποῖο ἀνοίγει τὴ θύρα τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Αὐτὸ τὸ κλειδί εἶναι τὸ κλειδί τῆς μετάνοιας καὶ τῆς ταπείνωσης. Αὐτὰ πᾶνε μαζί. Ἐτσι δὲν μπορεῖ κανένας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ταπείνωση νὰ ἔχει μετάνοια, ὁ ὑπερήφανος ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ μετανοήσει. Μόνο ὁ ταπεινὸς μετανοεῖ πραγματικά, γιατί μετάνοια σημαίνει συντριβὴ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μέσα ἀπ' αὐτὴ τὴ συντριβὴ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐπικαλεσθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖο εἶναι τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ τὸν σώσει. Ἡ μετάνοια εἶναι ὀδύνη, πόνος. Ἐτσι ὅμως μπορεῖς νὰ ἀναμορφωθεῖς. Ἡ μετάνοια εἶναι τὸ κλειδί ποὺ ἀνοίγει τὴ θύρα τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ. Γιατί ἡ ἀνθρώπινη φύση εἶναι τέτοια ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει ποτέ τὴν ἀναμαρτησία. Μόνο ὁ Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος ἦταν ἀναμάρτητος καὶ κατὰ χάριν ἢ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἡ ὁποία ἔλαβε αὐτὸ τὸ χάρισμα ἀπὸ τὸν Θεό. Δὲν μπορούμε νὰ ἔχουμε ἕνα ὄραμα ὅτι κάποτε

θά γίνουμε ἀναμάρτητοι, γιατί εἶναι ἀδύνατο. Ἀφοῦ λοιπόν ἡ ἀμαρτία εἶναι ἕνα δεδομένο ἀναπόφευκτο, πρακτικά γιά ἑμᾶς, ἐκεῖνο τό ὅποιο θά μπορέσει νά μᾶς παραστήσει ἐνώπιόν του Θεοῦ δέν εἶναι τά ἔργα μας καί ἡ ἀρετή μας ἀλλά ἡ πραγματική μετάνοιά μας. Ἔτσι καταρρίπτουμε τόν μύθο ὅτι θά γίνουμε μόνο ἠθικοί καί ἐνάρετοι, γιατί ὅσο ἠθικοί καί ἂν εἴμαστε, σίγουρα ἔχουμε καί ἀμαρτίες. Ἔτσι τή σχέση μας μέ τόν Θεό δέν μπορούμε νά τήν οἰκοδομήσουμε πάνω στό ὅτι θά ξεφύγουμε ἀπό τήν ἀμαρτία ἀλλά στό γεγονός τῆς μετάνοιας. Μαθαίνουμε νά μετανουῶμε καί νά στεκόμαστε σωστά μπροστά στόν Θεό μέσα σ' ἕνα πνεῦμα μετάνοιας.

Ἡ μετάνοια λοιπόν γεννᾶται ἀπό τήν ταπείνωση. Ὁ ταπεινός ἄνθρωπος μετανοεῖ καί δέν δικαιολογεῖται. Ἀπό τή στιγμή πού δικαιολογεῖται κάποιος, δέν μπορεῖ νά μετανοήσῃ. Ὅταν παρέχει στόν ἑαυτό του ἐλαφρυντικά, μειώνει ταυτόχρονα τή φλόγα τῆς μετάνοιας. Γι' αὐτό οἱ πατέρες δέν δεχόντουσαν καμία δικαιολογία, ὄχι πῶς δέν ὑπάρχει δικαιολογία ὅταν ἀμαρτάνει κάποιος, ἀφοῦ ὅλοι μας ὅταν ἀμαρτάνουμε ὑποκείμεθα σέ κάποιο γεγονός. Ὡστόσο, ἂν ἀντιμετωπίσει κανεῖς τήν ἀμαρτία μέ πόνο καί στέκεται ὅπως οἱ Ἅγιοι χωρίς δικαιολογία ἐνώπιόν του Θεοῦ καί μαθαίνει τό ἦθος τοῦ Τελώνου, τότε αὐτό εἶναι ἡ βάση τῆς ἐπιτυχίας. Ὅλα τά ἀλλά μᾶς ὀδηγοῦν πρὸς αὐτή τήν κατάσταση.

Ἡ Κυριακή τοῦ Ἀσώτου

Ἡ παραβολή τοῦ «Ἀσώτου Υἱοῦ» ὀμιλεῖ γιά ἕνα πλούσιο νέο ὁ ὅποιος ἄσωτα κατασπατάλησε τήν περιουσία του σέ χώρα μακρινή καί στό τέλος κατάντησε νά βόσκει χοίρους. Τότε μετανόησε καί ἐπέστρεψε στόν πατέρα του, πού τόν δέχθηκε μέ ἄπειρη ἀγάπη καί στοργή.

Ἡ παραβολή εἶναι ἀνεξάντλητη σέ νοήματα, ἀφοῦ, ὅπως λέγεται, ὀλόκληρο τό ἔργο τῆς Θείας Οἰκονομίας εὑρίσκεται μέσα σ' αὐτή. Τό βαθύτερο νόημα τῆς παραβολῆς εἶναι τετραπλό:

- α. Ἡ ἀπελπιστική κατάσταση στήν ὁποία φθάνει ὁ ἀμαρτωλός.
- β. Ἡ ἀνάγκη μετάνοιας καί τὰ σωτήρια ἀποτελέσματά της.
- γ. Τό μέγεθος τῆς θείας Εὐσπλαχνίας στήν ὁποία μποροῦν νά στηρίζονται καί οἱ πλέον ἀμαρτωλοί, ὥστε νά **μὴ φθάνουν ποτε στήν ἀπελπισία**. Κανένα ἀμάρτημα, ὅσο μεγάλο κι ἂν θεωρεῖται, δέν μπορεῖ νά ὑπερνικήσῃ τή φιλόανθρωπη γνώμη τοῦ Θεοῦ καί
- δ. Ἡ ἀποφυγή τοῦ αἰσθήματος τῆς αὐτάρκειας τοῦ δικαιωμένου, ὅπως θεωροῦσε τόν ἑαυτό του ὁ πρεσβύτερος υἱός.

Ἐὰν λοιπὸν συναισθανθοῦμε τὴν πραγματικὴ πνευματικὴ μας κατάσταση καὶ μὲ εἰλικρίνεια ὁμολογήσουμε τὰ λάθη μας καὶ τὴν κατασπατάληση τῶν ταλάντων πού μας χάρισε ὁ Θεός, θὰ καταλάβουμε ὅτι αὐτὴ τὴν Κυριακὴ ὅλοι μας ἐορτάζουμε καὶ ὅλοι, κατὰ κάποιον τρόπο, εἴμαστε ἄσωτοι υἱοί, ἀπομακρυνθέντες ἀπὸ τὸν «Οἶκον τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς μας».

Ψυχοσάββατο

Τὸ Σάββατο πρὶν ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τῆς Απόκρεω, λέγεται «**Σάββατο τῶν Ψυχῶν**» ἢ Ψυχοσάββατο. Εἶναι τὸ πρῶτο ἀπ’ τὰ δυὸ Ψυχοσάββατα τοῦ ἔτους (τὸ δεύτερο ἐπιτελεῖται τὸ Σάββατο πρὶν ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς).

Ὁ λόγος πού τὸ καθιέρωσε ἡ Ἐκκλησίᾳ μας, παρ’ ὅτι κάθε Σάββατο εἶναι ἀφιερωμένο στοὺς κεκοιμημένους, εἶναι ὁ ἑξῆς: Ἐπειδὴ πολλοὶ κατὰ καιροὺς ἀπέθαναν μικροὶ ἢ στὴν ξενιτιὰ ἢ στὴ θάλασσα ἢ στὰ ὄρη καὶ τοὺς κρημνοὺς ἢ καὶ μερικοί, λόγω πτωχείας, δὲν ἀξιώθηκαν τῶν διατεταγμένων μνημοσυνῶν, «οἱ θεῖοι Πατέρες φιλανθρωπῶς κινούμενοι θέσπισαν τὸ μνημόσυνο αὐτὸ ὑπὲρ πάντων τῶν ἀπ’ αἰῶνος εὐσεβῶς τελευτησάντων Χριστιανῶν».

Ἐπειδὴ τὴν Κυριακὴ τῆς Απόκρεω ποιοῦμε ἀνάμνηση τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ κεκοιμημένοι μας ἀκόμη δὲν κρίθηκαν, τοὺς μνημονεύουμε σήμερα καί, ἐπικαλούμενοι τὸ ἄπειρο ἔλεός Του, παρακαλοῦμε τὸν Θεὸ μὲ τὸ μνημόσυνο πού κάνουμε, νὰ τοὺς ἀναπαύσει. Συγχρόνως δέ, ἐνθυμούμενοι καὶ ἐμεῖς τὸ θάνατο καὶ «διεγειρόμεθα πρὸς μετάνοιαν...».

Ἡ Κυριακὴ τῆς Απόκρεω

Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ λέγεται ἔτσι, διότι ἀπὸ τὴν ἐπόμενη ἡμέρα (Δευτέρα) ἀπέχουμε κρέατος. Δηλ. ἡ Κυριακὴ τῆς Απόκρεω εἶναι ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς κρεοφαγίας μέχρι τὸ Πάσχα καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ κατάλυση κρέατος, ἐκτὸς ἂν πρόκειται γιὰ ἄρρωστους.

Οἱ θεῖοι Πατέρες ἔταξαν αὐτὴ τὴν Κυριακὴ νὰ γίνεται ἀνάμνηση τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ θυμόμαστε, ὄχι μόνο τὴ φιλανθρωπία Του (ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου), ἀλλὰ καὶ τὴ δικαιοσύνη Του στὴν κρίση πού θὰ γίνῃ μερικῶς τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου μας καὶ τελικῶς – τελεσιδίκως στὴ Δευτέρα Παρουσία Του.

Τὸ Σάββατο τῶν Ὁσίων Πατέρων

Μετὰ τὴν προηγηθεῖσα (μὲ τὰ προηγούμενα) παιδαγωγία, οἱ Θεοφόροι Πατέρες, μᾶς προβάλλουν ἤδη πρὸς μίμηση καὶ παρηγοριὰ ὄλους τοὺς διαλάμπαντες ὁσίους καὶ θεοφόρους Πατέρες καὶ Μητέρες – Μοναχοὺς καὶ Μοναχές πού ἀγίασαν μὲ νηστεία – ἀγρυπνία – προσευχή καὶ ταπείνωση.

Ὅλοι αὐτοὶ πού ἀποτελοῦν παραδείγματα ἀγῶνος καὶ μετανοίας μας παρακινοῦν καὶ μᾶς προτρέπουν στὸν πνευματικὸ ἀγῶνα πού ἀρχίζει, πρὸς ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν, ἀπόρριψη τῶν κακιῶν καὶ τελικὴ κατάκτηση «τῶν ἔπηγγελμενων ἡμῖν ἀγαθῶν» (ἐγκόσμιων καὶ ὑπερκοσμίων).

Ἡ Κυριακὴ τῆς Τυροφάγου

Μετὰ τὴ διακοπὴ τῆς κρεοφαγίας, **αὐτὴ τὴν ἑβδομάδα** (τρίτη τοῦ Τριωδίου), **ὅλες τὶς ἡμέρες τῆς, τρῶμε τυροκομικά, αὐγά καὶ ψάρια**. Γι' αὐτὸ ὀνομάστηκε «**Τυροφάγου**» ἢ «**Τυρινῆς**».

Ἡ Ἐκκλησία μας, χωρὶς νὰ θεωρεῖ μολυσμένη καμία τροφή, ἐπιτρέπει τὴ βρώση γάλακτος καὶ αὐγῶν καὶ ὄχι τὸ πρόβατο ἢ τὸ κοτόπουλο, πού τὰ παράγουν, διότι **διακρίνει τὶς τροφές σὲ περισσότερο καὶ ὀλιγότερο βοηθητικὲς στὴν ἐγκράτεια καὶ κατὰ καιροὺς ἄλλες ἐπιτρέπει καὶ ἄλλες ἀπαγορεύει**.

Μαζὶ μὲ τὴ νηστεία λοιπόν, πού ἀρχίζει μερικῶς καὶ σταδιακῶς ἀπὸ τὴν ἑβδομάδα αὐτὴ, ἡ Ἐκκλησία φέρει ἐνώπιόν μας καὶ μᾶς θυμίζει μὲ τὰ τροπάρια αὐτῆς τῆς Κυριακῆς, τὴν ἐξορία τῶν Πρωτοπλάστων ἀπὸ τὸν Παράδεισο, πού ἔγινε λόγῳ τῆς παρακοῆς τους (δὲν τήρησαν τὴ νηστεία, σχετικὰ μὲ τὸν ἀπαγορευμένο καρπὸ). Ἀντὶ τοῦ Παραδείσου καὶ τῆς αἰωνιότητος, βρῆκαν τὸ θάνατο.

Ἐμεῖς καλούμεθα (μὲ τὴν ὑμνολογία τῆς ἡμέρας) αὐτὸ πού ἔχασε ὁ Ἄδὰμ μὲ τὴν ἀκρασία (ἀνυπακοή, ἀμετανοησία, ἐγωισμὸ καὶ γαστριμαργία), νὰ τὸ κερδίσουμε μὲ τὴν ἐγκράτεια (ὑπακοή, μετάνοια, ταπείνωση καὶ νηστεία) . Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας αὐτὴ τὴν Κυριακὴ μας τονίζει ὅτι: **«Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέωκται (ἄνοιξε) οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι (ὅσοι θέλουν ν' ἀγωνιστοῦν) εἰσέλθετε...»**, ὥστε, ὅσοι εἶναι καλοπροαίρετοι, ν' ἀρχίσουν μὲ ὄρεξη καὶ χαρὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας

Ακολουθεῖ ἡ πρώτη ἐβδομάδα τῶν νηστειῶν μέ τήν Κυριακή της Ὁρθοδοξίας. Ἱστορικά ὑπάρχει κάποιος λόγος μέ τό θέμα τῆς εἰκονομαχίας, τό ὁποῖο βασάνισε τήν Ἐκκλησία γιά περισσότερο ἀπό ἕναν αἰῶνα καί μετά, ἀφοῦ δόθηκε ἕνα τέλος ἱστορικά καί θεολογικά, ἡ Ἐκκλησία πανηγυρίζει αὐτή τήν ἡμέρα. Ὡστόσο, ὅπως καί οἱ πατέρες λένε, δέν εἶναι ἕνα γεγονός ἱστορικό. Τό γεγονός τῆς εἰκονομαχίας παραμένει πάντοτε μπροστά μας. Γιατί ἡ εἰκονομαχία κτυποῦσε τό κέντρο τῆς ἴδιας της σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἦταν ἡ ἐξ ὑπαρχῆς αἴρεση πού ἐπαναλαμβάνετο κάθε φορᾶ μέ ἄλλη μορφή. Ἡ αἴρεση ἔλεγε ὅτι ὁ Θεός δέν ἔγινε ἀληθῶς ἄνθρωπος. Ἔτσι, ἀφοῦ ὁ Θεός δέν ἔγινε ἀληθῶς ἄνθρωπος, οὔτε ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά γίνει ἀληθῶς κατά χάριν Θεός. Ὅταν ἀρνοῦνταν αὐτοί οἱ ἄνθρωποι νά προσκυνοῦν καί νά βλέπουν τίς εἰκόνες καί οἱ πατέρες καί ἡ Ἐκκλησία ἐπέμεναν σ' αὐτές, δέν εἶναι γιατί οἱ μέν ἦταν εὐσεβεῖς καί φοβοῦνταν πῶς ἦταν εἰδῶλα καί οἱ ἄλλοι δέν ἀσχολοῦνταν καί ὑποτιμοῦσαν τήν κατάσταση. Σίγουρα δέν ἦταν ἔτσι.

Στέκονταν στό γεγονός ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ Χριστός, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἔγινε ἄνθρωπος καί ἦταν τέλειος ἄνθρωπος καί τέλειος Θεός, μποροῦμε νά περιγράψουμε καί νά ζωγραφίζουμε τόν Χριστό. Γιατί στέκει ὅλη αὐτή ἡ πίστη στήν ἀληθινή σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου. Σ' αὐτό πού ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης λέγει ὅτι «ὁ Λόγος Σάρξ ἐγένετο καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καί ἐθεασάμεθα τήν δόξα αὐτοῦ», εἶδαμε τή σάρκωση τοῦ Θεοῦ. Δηλαδή αὐτή ἡ αἴρεση κτυποῦσε κατ' οὐσίαν τό ἴδιο βάθος τῆς πίστεως.

Μέσα στόν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας δέν ἔχουμε νά κάνουμε μέ ιδέες ἢ θεωρίες ἢ φιλοσοφία ἀλλά μέ ἕνα πρόσωπο πού λέγεται Ἰησοῦς Χριστός. Δέν πρόκειται γιά ιδέες τοῦ Εὐαγγελίου, ὅσο ὠραῖες κι ἂν θεωρηθοῦν. Μέσα στήν Ἐκκλησία δέν λατρεύουμε τήν ἀγάπη, τήν ἐλευθερία ὡς ιδέες, ἀλλά ἔχουμε νά ἀναπτύξουμε μία σχέση μέ τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου μᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτός ὁ Χριστός ὁ ὁποῖος ἔγινε ἄνθρωπος καί παραμένει μέσα στήν Ἐκκλησία ὡς τό πρόσωπο τό ὁποῖο ἐμεῖς εἶδαμε. Δέν εἶδαμε τόν Πατέρα ποτέ. Ἀλλά εἶδαμε τόν Θεό Λόγο καί βλέποντας τόν Θεό Λόγο εἶδαμε τόν Πατέρα. Γιατί ὁ Χριστός εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Πατέρα καί ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό ὁ Χριστός ἔγινε ἄνθρωπος, γιατί εἴμαστε εἰκόνες του καί εἶναι αὐτός πού ἔπλασε τά πάντα. Ἔτσι μέσα στόν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ἔχουμε αὐτό τό γεγονός τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Ἀπό τή στιγμή πού ἔχουμε ἕνα πρόσωπο, τότε ἡ στάση μας ἀπέναντι στό πρόσωπο αὐτό δέν εἶναι στάση πίστεως. Δέν εἶναι ἀρκετό νά πεῖς στόν Χριστό ὅτι τόν πιστεύεις. Στίς ιδεολογίες καί σέ συστήματα

ιδεῶν, σέ κοσμοθεωρίες καί κομματικές ιδεολογίες, μπορεῖς νά πείς ὅτι πιστεύεις. Ὅμως μέσα στήν Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά γίνει αὐτό. Ἐκεῖνο πού γίνεται εἶναι ὅτι, ναι, πατᾶς πάνω στό σκαλοπάτι τῆς πίστεως ὅμως δέν μένεις ἐκεῖ, ἀλλά ἀνεβαίνεις στήν ἀγάπη. Μέσα στήν Ἐκκλησία καλεῖσαι νά ἀναπτύξεις μία σχέση ἀγάπης μέ τόν Χριστό, χρειάζεται καί ἡ ἀποδοχή τῆς ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ Εὐαγγελίου πού εἶναι τό πρῶτο σκαλοπάτι. Δέν μπορεῖς νά μείνεις ὅμως μόνο σ' αὐτό. Πρέπει νά προχωρήσεις στό τέρμα. Ὁ Ἀπόστολος λέει ὅτι θά καταργηθεῖ στό τέλος καί ἡ ἐλπίδα καί ἡ πίστη καί θά μείνει ἡ ἀγάπη. Ἐνας νέος πού ἀναζητᾶ καί ψάχνει νά δεῖ πού βρίσκεται ἡ ἀλήθεια, πρέπει νά καταλάβει πῶς, ἐάν συγκρίνει τήν Ἐκκλησία μέ τίς ἄλλες ἀλήθειες καί τή θεωρήσει ὡς μία ἀλήθεια, ὅσο καλή διάθεση καί ἄν ἔχει, δέν μπορεῖ νά καταλάβει πῶς ἡ Ἐκκλησία δέν μιᾶ γιά μία ἀλήθεια, ἀλλά μιᾶ γιά τόν Χριστό πού εἶναι ἡ ἀλήθεια τοῦ κόσμου. Ὁ Χριστός εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐλευθερία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ εἰρήνη, εἶναι τό Α καί τό Ω, εἶναι τό πᾶν μέσα στήν Ἐκκλησία. Ἐπομένως, ὅ,τι κάνουμε στόν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ὅλοι οἱ ἀγῶνες πού κάνουμε εἶναι γιά νά μπορέσουμε νά ἀγαπήσουμε τόν Χριστό μέ ὅλη μας τήν καρδιά. Γιά νά μπορέσουμε νά ἀναπτύξουμε τή δική μας σχέση ἀγάπης μέ τόν Χριστό. Πῶς γίνεται ὅμως αὐτό; Τό πρῶτο πράγμα εἶναι νά ἐρευνήσουμε νά μάθουμε ποιό εἶναι αὐτό τό πρόσωπο. Γι' αὐτό στήν ἀρχή τῆς πνευματικῆς ζωῆς πολύ βοηθᾶ ἡ μελέτη. Τόσο πολύ πού οἱ πατέρες λένε πῶς γιά τούς ἀρχάριους ἀνθρώπους ἡ μελέτη βοηθᾶ περισσότερο κι ἀπό τήν προσευχή ἢ τουλάχιστον τό ἴδιο. Εἶναι πολύ σημαντικό νά διαβάζουμε πνευματικά βιβλία, βίους τῶν ἀγίων, νά δοῦμε πῶς αὐτοί οἱ ἄνθρωποι πού ἐρωτεύθηκαν τόν Θεό καί ἀγωνίστηκαν στή ζωή τους, ὅπου κι ἄν βρισκόνταν, τή ζωή τους τήν βάπτισαν μέσα σ' αὐτή τήν πορεία τῆς σχέσης τους μέ τόν Θεό. Τότε ἀρχίζει καί ἡ διαδικασία τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἀρχίζει ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Καί παραμένουμε στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπό αὐτή τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν Του. Αὐτές οἱ ἐντολές δέν εἶναι ἐντολές ιδιοτροπίας ἀλλά εἶναι φάρμακα. Εἶναι ἡ θεραπευτική ἀγωγή τῆς Ἐκκλησίας μας τήν ὁποία μόλις τηρήσει ὁ ἄνθρωπος, ἔχει ἀποτελέσματα. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, παράγεται ζῆλος ὁ ὁποῖος εἶναι δύναμη, πού δίνει στόν ἄνθρωπο τήν ἔλξη νά μπορέσει νά ἀγωνιστεῖ περισσότερο. Μόλις ἀρχίσει ἡ μείωση τῆς τήρησης τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἀρχίζει καί ἡ ἐνέργεια νά πέφτει μέχρι πού νά σβῆσει, νά σταματήσει δηλαδή ὁ πνευματικός ἀγώνας. Ὁ Θεός στήν ἀρχή δίνει δωρεάν τή χάρη Του. Μόλις μπεῖ κάποιος

στήν Ἐκκλησία ὅλα εἶναι εὐκόλα. Μελέτη βίων ἁγίων, συμμετοχή σέ διάφορες ἀκολουθίες, τήρηση νηστειῶν, ὅλα γίνονται τόσο εὐκόλα. Ἀκολουθῶς πρέπει νά ἀγωνισθεῖ ὁ ἄνθρωπος, γιά νά λάβει τή Χάρη αὐτή.

Ὁ Θεός λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἔγινε ἀληθινός ἄνθρωπος καί εἶναι ὁ σεσαρκωμένος Θεός Λόγος, ἀποτελεῖ τό πρότυπο καθενός ἀπό ἐμᾶς ἀλλά καί τό κέντρο τῆς ἀγάπης μας. Ἐμεῖς καλούμαστε νά ἔχουμε μία προσωπική σχέση μαζί Του καί σ' αὐτή τήν πορεία ξαναφτιάχνουμε τόν συντετριμμένο ἑαυτό μας, πού αὐτό ἔχει ὅπωςδήποτε ἕνα ἀποτέλεσμα: νά φτιαχτεῖ ξανά ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ πού ἔσπασε ὁ διάβολος μέσα ἀπό τήν πτώση. Μέσα στήν Ἐκκλησία μ' ὅλη αὐτή τή θεραπευτική ἀγωγή πρέπει νά δοῦμε τό γεγονός τῆς θεραπείας μας, πού εἶναι συγκεκριμένο καί ἔχει συγκεκριμένους καρπούς.

Β' Κυριακή τῶν Νηστειῶν - Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ

Ἡ δευτέρα Κυριακή εἶναι ἀφιερωμένη σέ μία ἀπό τίς μεγαλύτερες πατερικές μορφές τῆς Ἐκκλησίας μας, στόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμά, ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης (1347-1359). Δέν εἶναι τυχαία αὐτή ἡ ἐπιλογή. Ὁ μέγας αὐτός ἄνδρας ἔζησε σέ μία πολύ ταραγμένη ἱστορική περίοδο γιά τήν Ἐκκλησία μας, κατά τήν ὁποία ὁ κίνδυνος νοθεύσεως τῆς ἀλήθειας ὑπῆρξε ἔντονος.

Γεννήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη τό 1296 καί ἔλαβε σπουδαία μόρφωση. Ἀπό νέος ἀγάπησε τή μοναχική καί ἀσκητική ζωή. Κατέφυγε καταρχήν στό ὄρος Παπίκιο καί κατόπιν στό Ἅγιο Ὄρος, ὅπου πέρασε ἀρκετά χρόνια τῆς ζωῆς του. Ἀκόμη καί μετά τήν ἐκλογή του ὡς ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ζοῦσε ὡς ἀσκητής.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος εἶναι συνδεδεμένος μέ τή λεγόμενη «ἡσυχαστική κίνηση», τήν πνευματικότερη ἔκφραση τοῦ ὀρθοδόξου μοναχικοῦ ιδεώδους. Ὑπῆρξε δάσκαλος καί ἐμπνευστής τοῦ ἡσυχασμοῦ καί γι' αὐτό στράφηκαν μέ σφοδρότητα ἐναντίον τοῦ τά πυρά τῶν ἐχθρῶν του ἡσυχασμοῦ. Συνεχίζοντας ὁ ἴδιος τήν μακραίωνη παράδοση τῶν ἀρχαίων Πατέρων καί ἀσκητῶν τῆς Ἐκκλησίας, δίδασκε πῶς ὁ ἄνθρωπος, μέ τήν ἄσκηση καί τή νύψη, μπορεῖ νά δεῖ καί ἀπό αὐτή τή ζωή, μέ τά φυσικά του μάτια, τό ἄκτιστο φῶς τοῦ Θεοῦ, αὐτό τό φῶς πού εἶδαν οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ κατά τή Μεταμόρφωσή Του στό ὄρος Θαβώρ.

Ὁ μέγας αὐτός ἄνδρας κατέστη πρότυπο καί δάσκαλος τῆς ἄσκησις καί ἐνσαρκωτής τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν. Εἶτε ὡς ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, εἶτε ὡς μοναχός στό Ἅγιο Ὄρος, δίδασκε τόν

ἀέναο ἀγώνα κατά τοῦ κακοῦ καί τῆς ἁμαρτίας. Προέτρεπε γιά καθολική κάθαρση ἀπό τά ψυχοκτόνα πάθη, ἡ ὁποία ὀνομάζεται στήν ἀσκητική ὀρολογία νίψη. Ἐδειχνε τήν οὐρανοδρομο πορεία, ὡς μονόδρομο τῆς σωτηρίας καί τῆς θεώσεως.

Ἡ μεγάλη αὐτή πατερική μορφή λειτουργεῖ ὡς φωτεινό ὄροσημο γιά τούς πιστούς αὐτή τήν κατανυκτική περίοδο. Τά βαθυστόχαστα καί προπαντός ὀρθόδοξα συγγράμματά του, ὄχι μόνο ἀποπνέουν ἄρωμα εὐσέβειας, ἀλλά εἶναι πρακτικός ὁδηγός γιά τήν πνευματική μας ἄσκηση.

Γ' Κυριακή τῶν Νηστειῶν - τῆς Σταυροπροσκυνήσεως

Ἡ ἄσκηση τῶν ἀρετῶν δέν εἶναι εὐκόλη ὑπόθεση. Πέρα ἀπό τήν προσωπική ἰσχυρή θέληση, εἶναι ἀπαραίτητη καί ἡ ἁγιαστική δύναμη τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἔτσι οἱ ἅγιοι Πατέρες ὄρισαν, καταμεσῆς τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς νά προσκυνεῖται ὁ Τίμιος Σταυρός τοῦ Κυρίου, γιά νά λαμβάνουμε οἱ πιστοί ἀπό αὐτόν χάρη καί δύναμη γιά νά συνεχίσουμε μέ σθένος τόν πνευματικό μας ἀγώνα.

Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ εἶναι τό καύχημα τῆς Ἐκκλησίας μας καί τό ἀήττητο ὄπλο κατά τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ. Πάνω σέ αὐτόν συντρίφτηκε τό κράτος τοῦ διαβόλου καί ἐκμηδενίστηκε ἡ δύναμή του. Ἀπό αὐτόν πήγασε ἡ ἀπολύτρωση καί ἡ ἀθανασία στό ἀνθρώπινο γένος. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς ψάλλει θριαμβευτικά: «Κύριε ὄπλον κατά τοῦ διαβόλου τόν Σταυρόν Σου ἡμῖν δέδωκας , φρίττει γάρ καί τρέμει, μή φέρων καθορᾶν αὐτοῦ τήν δύναμιν » καί «Νῦν ἐμφανιζόμενος ὁ Σταυρός, δύναμιν παρέχη ἐν τῷ μέσω τῶν νηστειῶν, τοῖς τό θεῖον σκάμμα, ἀνύουσι προθύμως ' αὐτόν μέτ' εὐάβειας , κατασπαζόμεθα ».

Ἀπό φονικό καί ἔχθιστο μέσον ἐκτέλεσης κακούργων μεταβλήθηκε σέ μέσον ἁγιασμοῦ καί νοητή ἀσπίδα προστασίας ἀπό τίς ἐπιβουλές τοῦ Ἐωσφόρου καί τῶν σκοτεινῶν πεσόντων ἀγγέλων του. Ἄλλοι τόν παρομοιάζουν μέ ἰσχυρό κυματοθραύστη κατά τῶν κλυδωνισμῶν τῆς ζωῆς, πού προκαλεῖ τό κακό καί ἡ ἁμαρτία. Ἡ σωματική κόπωση τῆς νηστείας καί ἡ ψυχική νωχέλεια τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα εἶναι δύο βασικοί παράγοντες, οἱ ὁποῖοι μποροῦν νά ἀναστείλουν τή νηπτική πορεία τοῦ πιστοῦ. Ἡ ἁγιαστική δύναμη τοῦ Σταυροῦ εἶναι τό ἀντίδοτο σ' αὐτή τήν κατάσταση.

Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ, ἐκτός ἀπό θεῖο σύμβολο τῆς Ἐκκλησίας μας, ἔχει καί ἠθική σημασία γιά τόν κάθε πιστό. Ὅπως ὁ Κύριος ἔφερε τό δικό Του Σταυρό στό Γολγοθά, φορτωμένος τίς ἀνομίες ὀλοκλήρου του

άνθρωπινου γένους, ἔτσι καί ὁ πιστός του Χριστοῦ, φέρει αὐτός τόν προσωπικό του σταυρό, τόν ἀγώνα γιά σωτηρία καί τελείωση. Ὁ δρόμος γιά τή σωτηρία εἶναι πραγματικός Γολγοθᾶς καί ἀπαιτεῖ ἀνταπάρνηση σέ ὅσους τόν ἀνεβαίνουν. Τό βεβαίωσε ὁ Κύριος: « ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν , ἀπαρνησάσθω εἰς ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθήτω μοί » (Μάρκ.8,34). Ἡ ἅγια περίοδος τοῦ Τριωδίου εἶναι κατ' ἐξοχήν σταυρική πορεία καί νοητή σταύρωση τῶν παθῶν μας.

Γι' αὐτό ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία ἀφιέρωσε τήν Κυριακή αὐτή στήν προσκύνηση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Οἱ πιστοί ἀντλώντας χάρη ἀπό αὐτόν, δυναμωμένοι πιά καί ἀνανεωμένοι, ἀντιπαρερχόμαστε τά ἐμπόδια πού στήνει ὁ πονηρός καί βαδίζουμε τήν οὐρανοδρόμο ἀτραπό μέ ὁδηγό τή χαρά καί τή λαχτάρα νά συναντήσουμε τόν ἀναστάντα Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό τήν ἅγια καί λαμπροφόρο ἡμέρα τῆς ἐγέρσεώς Του.

Τετάρτη Κυριακή τῶν Νηστειῶν - Ἰωάννου τῆς Κλίμακος

Μία ἄλλη μεγάλη ἀσκητική προσωπικότητα τιμᾶται αὐτή τήν ἅγια περίοδο ἀπό τήν Ἐκκλησία μας, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ συγγραφέας τοῦ περιφήμου βιβλίου τῆς « Κλίμακος », τό ὁποῖο γράφηκε γιά νά ἀποτελεῖ πολύτιμο ὁδηγό ἡμῶν τῶν πιστῶν στή δύσκολη πνευματική μας πορεία καί τόν ἀσίγαστο παθοκτότο ἀγώνα μας.

Σύμφωνα μέ τό ἱερό συναξάρι του, γεννήθηκε στήν Παλαιστίνη περί τό 523. Ἀπό πολύ μικρός ἀγαποῦσε τήν ἄσκηση καί γι' αὐτό νέος ὄντας ἀποσύρθηκε στήν ἔρημό του Σινᾶ, ὅπου ἔζησε ὡς ἐρημίτης γιά δεκαευνιά χρόνια. Κατόπιν ἐγκαταβίωσε στή Μονή τοῦ Θωλᾶ , στήν ὁποία πέρασε σαράντα χρόνια.

Ἦταν σοφός ἄνθρωπος καί προπαντός μέγας ἀσκητής, ἐφάμιλλός του μεγάλου Ἀντωνίου, ἀγίου Εὐθυμίου καί ἀγίου Σάββα. Γύρω ἀπό τόν μέγας αὐτό δάσκαλο ἀσκητή συγκεντρώθηκαν πολλές χιλιάδες μοναχοί, παίρνοντας ἀπό αὐτόν μαθήματα πνευματικοῦ ἀγώνα. Γιά νά μποροῦν οἱ μοναχοί νά ἔχουν καταγραμμένες τίς σοφές διδαχές καί παραινέσεις του, τίς κατέγραψε στό προαναφερόμενο βιβλίο του, τό ὁποῖο ὀνόμασε « Κλίμαξ », δηλαδή νοητή σκάλα, πού ἀνεβάζει κλιμακωτά τόν ἀσκούμενο ἄνθρωπο στήν κορυφή τῶν ἀρετῶν.

Τά ὑπέροχα κεφάλαια τοῦ βιβλίου τῆς « Κλίμακος » εἶναι ἕνα ἀπό τά προσφιλή καί ὠφέλημα ἀναγνώσματα τῶν πιστῶν αὐτή τήν κατανυκτική περίοδο. Οἱ σοφές παραινέσεις τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ἀποτελοῦν πολύτιμο πνευματικό ὁδηγό γιά κλιμακωτή κατάκτηση

ἀρετῶν, ὥστε νά ὑποδεχτοῦν τόν ἀναστάντα Κύριο καθαροί ἀπό τούς ρύπους τῆς ἁμαρτίας καί τή φθορά τοῦ κακοῦ.

Ε' Κυριακή τῶν Νηστειῶν - Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας

Μία ἄλλη ἐπίσης σημαντική μορφή τῆς Ἐκκλησίας μᾶς τιμᾶται ιδιαίτερα αὐτή τήν ἱερή περίοδο. Ἡ Ἐ' Κυριακή τῶν Νηστειῶν εἶναι ἀφιερωμένη στήν ἁγία Μαρία τήν Αἰγυπτία, ἡ ὁποία κατέστη, καί εἶναι, συνώνυμη μέ τή συντριβή καί τή μετάνοια.

Τό ἱερό συναξάρι τῆς ἀναφέρει πῶς ἔζησε τόν 60 μ.Χ αἰώνα. Καταγόταν ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου καί ἀσκοῦσε τό ἐπαίσχυντο ἐπάγγελμα τῆς πορνείας ἀπό τά δώδεκα κιόλας χρόνια της. Ἦταν δέ τόσο πωρωμένη στήν ἁμαρτία ὥστε ὁ ἐπαγγελματισμός εἶχε δευτερεύουσα σημασία. Ἀσκοῦσε τήν πορνεία κυρίως γιά ἡδονιστική ἀπόλαυση, σέ τέτοια ἠθική κατάπτωση εἶχε περιέλθει!

Ἀναζητοῦσε συνεχῶς πορνικούς πελάτες στά μεγάλα λιμάνια καί τίς πολυπληθεῖς πόλεις. Κάποτε πληροφορήθηκε πῶς στήν Ἱερουσαλήμ συγκεντρωνόταν πολὺς κόσμος. Σκέφτηκε πῶς ἂν μετέβαινε ἐκεῖ θά ἔβρισκε πελάτες. Ἔτσι ἀποφάσισε νά ταξιδέψει στήν Παλαιστίνη. Βρῆκε κάποιο πλοῖο, πλήρωσε τό ναῦλο μέ τό κορμί της καί ἔφτασε στήν Ἱερουσαλήμ καί ὁδηγήθηκε στόν πανίερο ναό τῆς Ἀναστάσεως. Ἐπιχείρησε νά εἰσέλθει στόν ἱερό αὐτό χῶρο, μήπως καί ἔβρισκε ἐκεῖ ἔραστές. Μέχρι ἐκεῖ εἶχε φτάσει ὁ πορνικός της παραλογισμός.

Ὅμως μία ἀόρατη δύναμη τήν ἐμπόδιζε νά εἰσέλθει στό ναό. Ὅσο καί ἂν προσπαθοῦσε δέ μποροῦσε νά μπεῖ. Τέσσερις φορές ἀπωθήθηκε μυστηριωδῶς. Ἀπόρησε καί ἄρχισε γιά πρώτη φορά στή ζωή της νά προβληματίζεται. Μία μυστική φωνή ἀκούστηκε στήν ψυχή της, ἡ ὁποία ξύπνησε τή ναρκωμένη ἀπό τήν ἁμαρτία συνείδησή της. Κατάλαβε πῶς αὐτό πού ἐπιχειροῦσε ἦταν φρικτή ἱεροσυλία καί ἀνείπωτη ἀσέβεια. Προσπαθοῦσε νά βεβηλώσει τόν ἅγιο τόπο, πού σταυρώθηκε, τάφηκε καί ἀνέστη ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Καυτά δάκρυα μετάνοιας ἄρχισαν νά κυλοῦν ἀπό τά πρώην λάγνα μάτια της. Εἶναι ὀλοφάνερο πῶς ἐκεῖ τήν ὁδήγησε ἡ θεία πρόνοια νά σωθεῖ, διότι ἡ ψυχή της, παρ' ὅλη τήν πώρωσή της, ἦταν δεκτική στή μετάνοια καί τή σωτηρία. Ἐν ριπή ὀφθαλμοῦ ἄλλαξε γνώμη. Ἦθελε νά εἰσέλθει στό ναό, ὄχι πιά νά συναντήσῃ πορνικούς ἔραστές, ἀλλά γιά νά συναντήσῃ τό Νυμφίο τῆς ταλαίπωρης καί βασανισμένης ψυχῆς της, τό Σωτήρα Χριστό. Παρακαλοῦσε νά παραμερισθεῖ τό ἀόρατο ἐμπόδιο καί νά μπεῖ, νά προσκυνήσῃ τόν

Πανάγιο Τάφο του Κυρίου. Ἐτσι καί ἔγινε. Ὁ Θεός τῆς ἐπέτρεψε νά μπεῖ καί νά προσκυνήσει.

Αὐτή ἦταν μία νέα ἀφετηρία γιά τή ζωή της. Ἐφυγε εὐθεῖς γιά τήν ἔρημό της Ἰουδαίας. Πέταξε τά προκλητικά πολυτελῆ ἐνδύματα καί ντύθηκε τραχύ ἀσκητικό σάκο. Ἀπαρνήθηκε τίς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς καί ἀκολούθησε τό βίό της ἀσκησις. Κατόρθωσε νά ἀνέλθει σέ ὕψη ἀγιότητας. Τό πρῶν ἁμαρτωλό σαρκίό της ἔγινε πλέον θεοφόρο σκῆνωμα, κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἅγια Μαρία ἡ Αἰγυπτία εἶναι ἓνα καλό ζωντανό παράδειγμα εἰλικρινοῦς μετάνοιας, ἡ ὁποία δείχνει τό δρόμο τῆς μεταμέλειας σέ κάθε πιστό. Ἀποδεικνύει περίτρανα πῶς ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὅσο ἁμαρτωλός καί ἄν εἶναι, εἶναι καλεσμένος γιά σωτηρία, φτάνει νά μετανοήσει εἰλικρινά. Αὐτό εἶναι τό μεγαλεῖο καί ἡ εἰδοποιός διαφορά τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπό τά ἄλλα θρησκευάματα. Γι' αὐτό καί ἡ σεπτή καί ἅγια μορφή τῆς ἁγίας Μαρίας προβάλλεται καί τιμᾶται αὐτή τήν κατ' ἐξοχήν περίοδο τῆς μετάνοιας γιά τήν Ἐκκλησία μας.

Συμπερασματικά τονίζουμε τή μεγάλη σημασία πού δίνει ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία στήν ἱερή περίοδο τοῦ Τριωδίου καί ἰδιαίτερά της Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Μέσα στό κατανυκτικό κλίμα τῶν ἡμερῶν καί μέ βοηθητικό μέσο τίς ὑπέροχες ἱερές ἀκολουθίες, καλεῖται ὁ πιστός νά ἀνακτήσει τή χαμένη αὐτοσυνειδησία του, ὥστε νά συναισθανθεῖ τήν οἰκτρή κατάσταση τῆς ἁμαρτωλότητος, ἡ ὁποία τόν κρατᾷ δέσμιο καί μακριά ἀπό τήν ἁγιαστική καί σωστική χάρη τοῦ Θεοῦ. Καλεῖται νά πάρει τή μεγάλη ἀπόφαση καί νά ἀφήσει τό ζοφερό καί δυσώδη βουῖκο τῆς ἁμαρτίας καί νά κινήσει γιά νά τό καθάριο φῶς τοῦ οὐρανοῦ. Νά βαδίσει τήν οὐρανοδρόμο ἀτραπό, ἡ ὁποία περνᾷ ἀπαραίτητα μέσα ἀπό τήν Ἐκκλησία, διότι μέσα σέ αὐτή ἐπιτελεῖται ἡ κάθαρση καί πραγματώνεται ἡ ἐν Χριστῷ τελείωση. Μόνο ἔτσι καθαρμένοι θά μπορέσουμε νά ἐορτάσουμε πραγματικά τή λαμπροφόρο Ἀνάσταση Τοῦ Κυρίου μᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ, σύμφωνα μέ τήν ποιητική προτροπή τοῦ ὕμνογράφου τοῦ Πάσχα: «Καθαρθῶμεν τάς αἰσθήσεις καί ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτί τῆς ἀναστάσεως».

Τήν ἅγια περίοδο τοῦ Τριωδίου καθίσταται πράξη στήν Ἐκκλησία μας ἡ σωτήρια προτροπή τοῦ ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς πιστοὺς: «Μὴ καθεύδομεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καί νήφωμεν . Οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσι, καί οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν »

ὕμεῖς δέ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν , ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καί ἀγάπης καί περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας' ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεός εἰς ὀργήν , ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν» (Α' Θεσ. 5,6-10).